

Geld, het financiële systeem en alternatieven.

21 januari 2012

Tilburg

Platform **Duurzame** en **Solidaire** Economie

Martijn van der Linden – Lou Keune

Agenda

1. Geld en het financiële systeem

Martijn van der Linden

2. Money as Debt

3. Alternatieve economie

Lou Keune

Geld en het financiële syteem

Agenda

1. Achtergrond
2. Geld en geldcreatie
3. Financiële markten
4. Gevolgen
5. Alternatieven

Achtergrond

Verleden

- Studie bedrijfseconomie (Tilburg, 2003)
- Management trainee, project en portfolio manager @ ING, day trader @ Amplify Trading, 5 Europese landen gewoond en gewerkt.

Nu

- Verschillende filosofie cursussen. Boek schrijven. Ardvanderlinden.com
- Zzp'er, coördinator Platform Duurzame en Solidaire Economie, adviseur DoPP, betrokken bij ET, STRO en Degrowth.

Persoonlijke ervaring

- It's all about money.
- Veel mensen denken dat het onmogelijk is grotere systemen te veranderen.

Geldcreatie

In commerciële handen

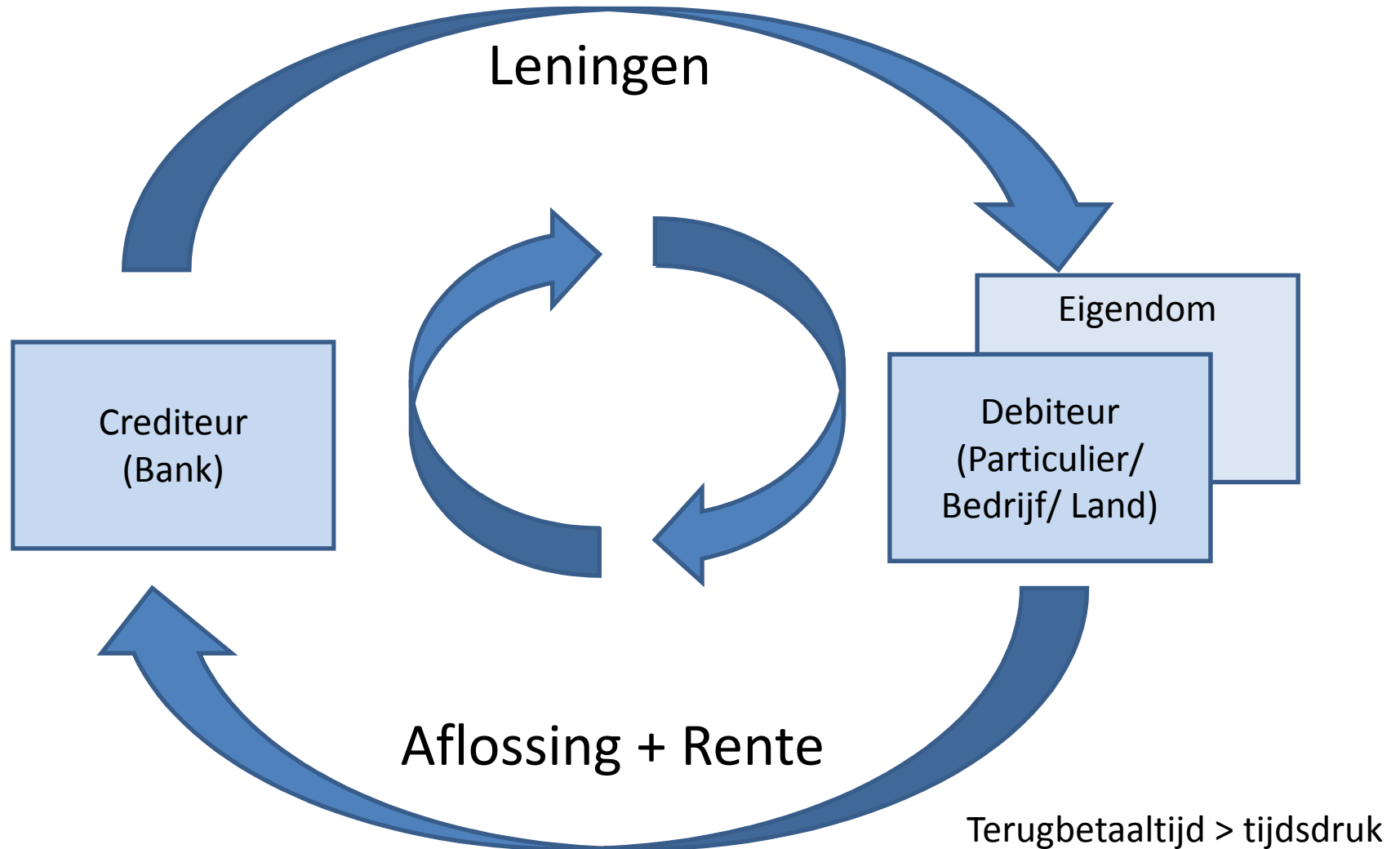
Op basis van vertrouwen dat de lener terug betaalt

Geld = schuld

“By far the largest role in creating broad money is played by the banking sector... When banks make loans they create additional deposits for those that have borrowed.”

Bank of England 2007

Geldcreatie

Geldcreatie

Geen controle op hoeveelheid geld en kwalitatieve allocatie:

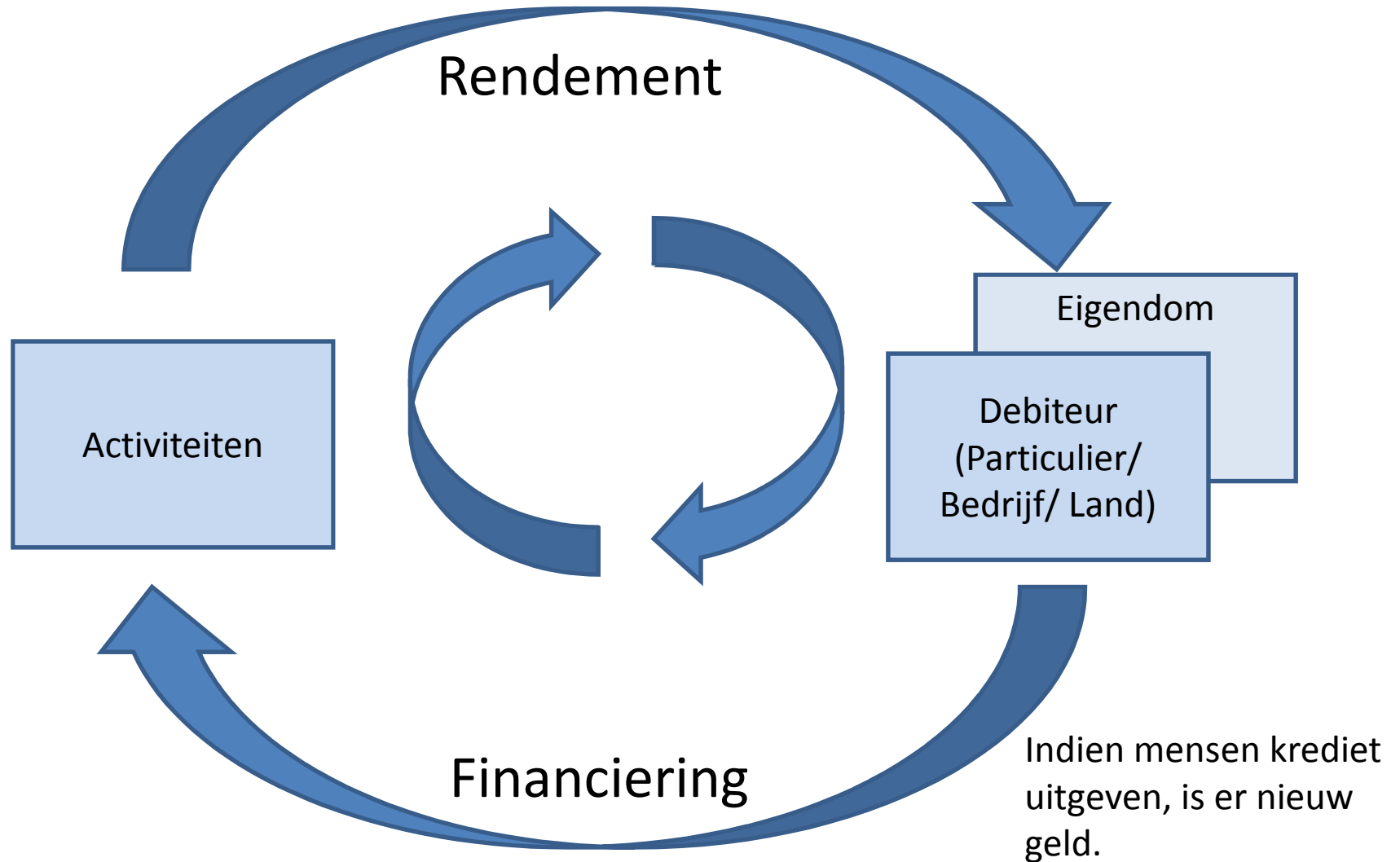
- Geldhoeveelheid onbeperkt
- Keuze consumptie, bestaande activa of nieuwe activiteiten bij financiële instellingen

Staat als verzekering

“The process by which banks create money is so simple the mind is repelled. Where something so important is involved, a deeper mystery seems only decent.”

John Kenneth Galbraith (1908 -2006)

Circulaire expansie en centralisatie

Meer geld, meer rijkdom

10 miljoen individuen met meer dan \$1.000.000 aan te investeren activa.

0,14% van de wereldbevolking kan \$39.000.000.000.000 investeren.

Meer dan het opgetelde BBP van 9 rijkste landen

(Bron: World Wealth Report van Meryll Linch en Capgemini 2010)

Meer geld, meer schulden

De G20 advanced economies hadden in 2007 staatsschulden ter grote van 78% van het BBP, 97% in 2009, voorspelling 115% van het BBP in 2015.

(Bron: IMF 2010)

Rond 1990 bedroegen de totale schulden van consumenten, bedrijven, de overheid en de financiële sector in westerse economieën tussen de 120% en 200% van het BBP. In 2010 waren de totale schulden gegroeid tot tussen 240% en 450% van het BBP.

(Bron: McKinsey Global Institute 2010)

Meer geld, meer rente

Gemiddeld 40% van de prijs van producten bestaat uit rente, omdat de kosten van rente door boeren, fabrikanten, winkeliers, etc. worden doorberekend in de prijs.

In Duitsland betaalt inmiddels 80% van de mensen twee keer zoveel rente dan zij ontvangen, 10% ontvangt iets meer dan zij betaalt en 10% ontvangt minstens twee keer zoveel dan zij betaalt. Dit is uiteraard gelijk aan de verliezen van de eerste 80%.

(bron: Margrit Kennedy en Helmut Kreuz)

Financiële Markten

In de financiering faciliteren de financiële markten:

1. Het werven van kapitaal (kapitaalmarkten)
2. De overdracht van risico (derivatenmarkten)
3. Internationale handel (valutamarkten)

(Bron: Wikipedia)

Derivaten

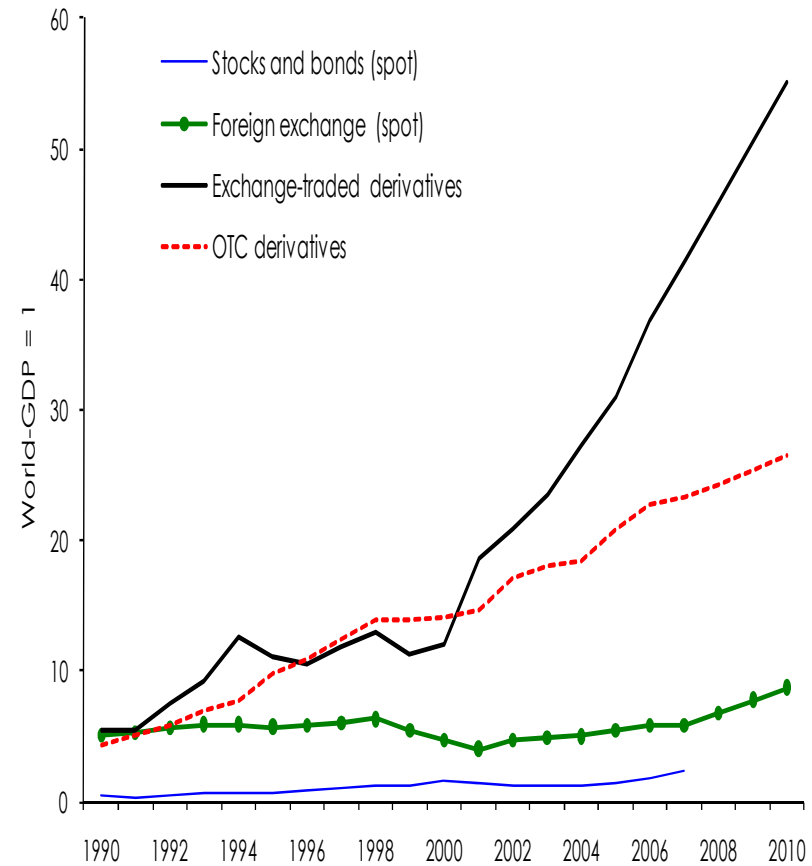
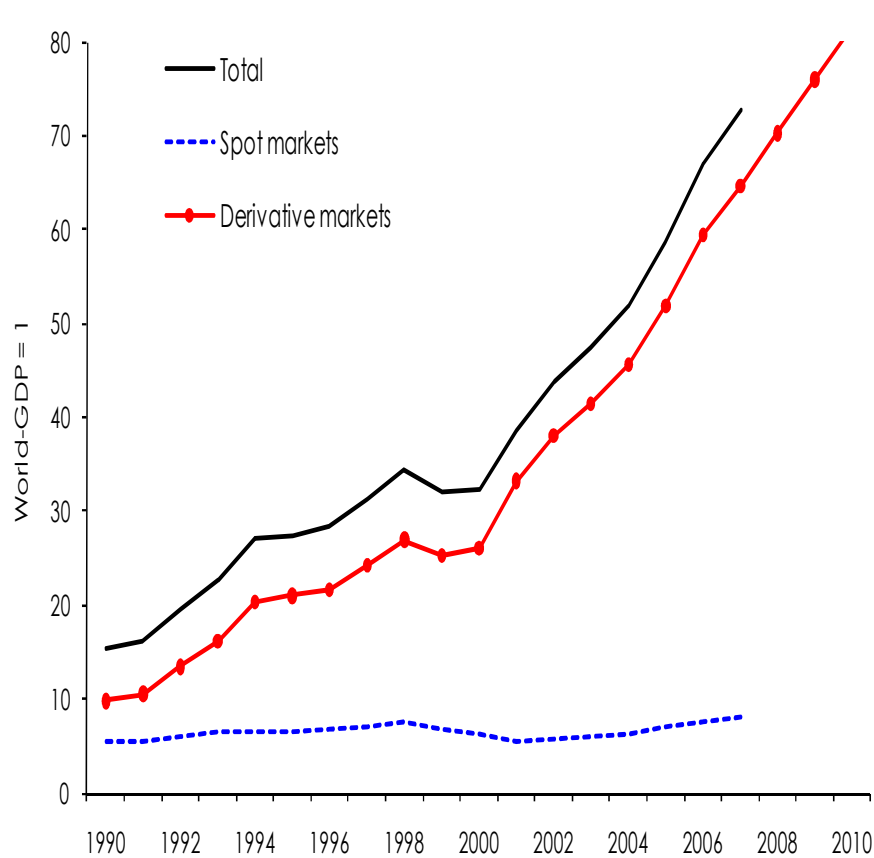
Afgeleide financiële producten.

Futures, opties, warrants, swaps, etc.

Of risico's verkleinen of vergroten!

Speculant is niet van plan het product te gebruiken en korte termijn.

Explosie derivatenmarkt

Bron: Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung

Speculeren

Omvang derivatenmarkt is bijna 10x zo groot als het BBP van de wereldeconomie.

Tussen 2003 en 2008 is de hoeveelheid speculatief geld in grondstoffen van 13 miljard naar 317 miljard gestegen, een stijging van 2300 procent.

Dagelijks 4.000 miljard dollar verhandeld, slechts 2% heeft te maken met reële economie.

In 2008 werd een vat ruwe olie gemiddeld 27 keer verhandeld voor het daadwerkelijk werd geconsumeerd.

In 1982 kwam 5% van alle winsten in VS van financiële bedrijven, in 2007 41%. Ook in EU en NL enorme groei.

(Bron: SOMO, IMF en Bank for International Settlements)

Waarom deze explosie?

Verandering regelgeving en vrijgeven financiële markten

Technische ontwikkeling

Steeds meer geld beschikbaar

Steeds meer financiële producten

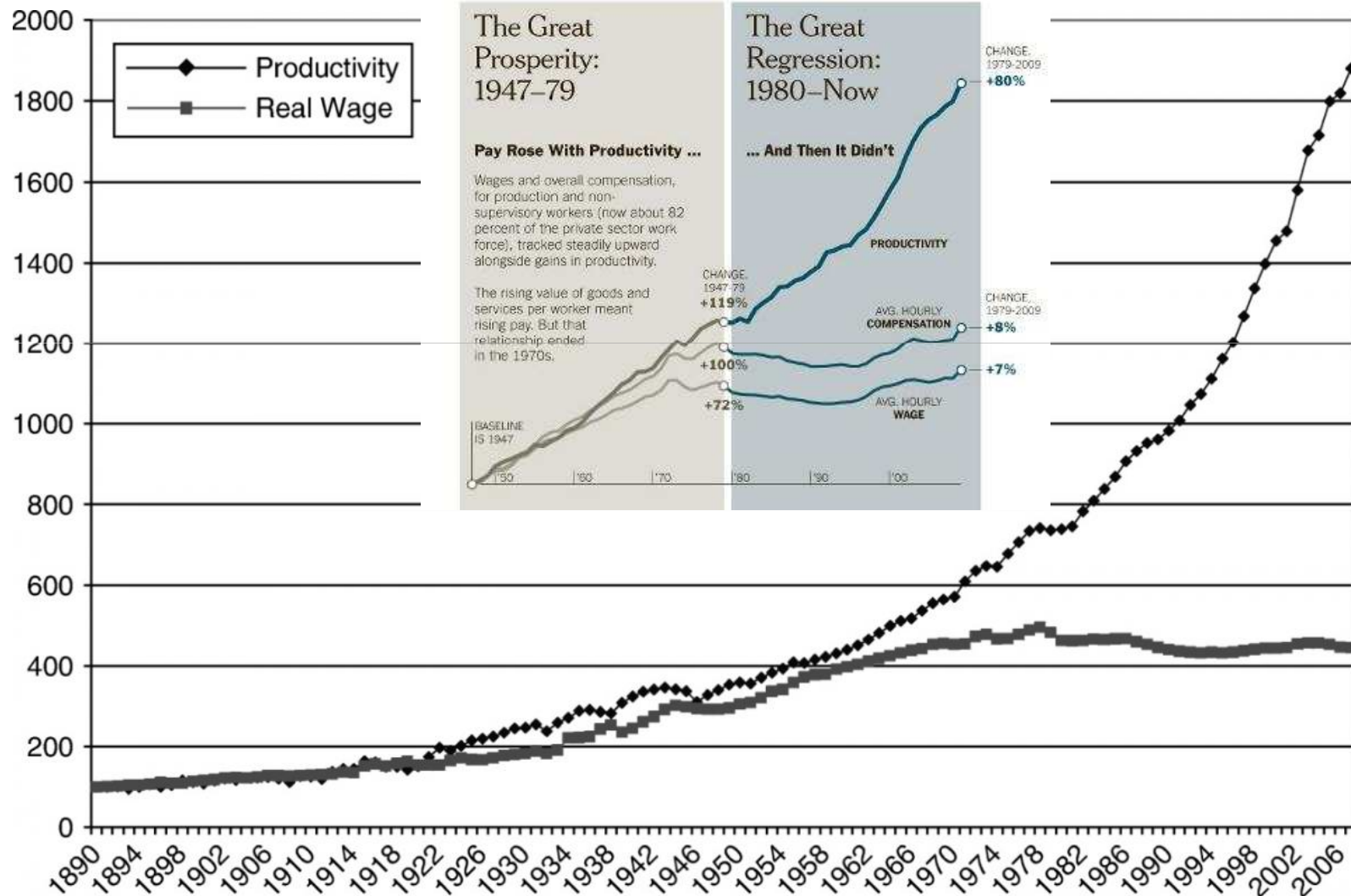
Geld

De functies van geld: ruilmiddel, rekeneenheid en oppotmiddel.

Geld = middel

Geld \neq doel

Gevolg

Bron: Richard Wolff/ BLS/ NY Times 4 sept 2011

Waarom productiviteit?

“Verwachting voor 21e eeuw; nog maar 2 dagen per week werken.”

John Maynard Keynes (1930)

“Verwachting; 20 uur per week, wat moet de mens doen?”

Bertrand Russell (1932)

“Het vergeten van het doel is de meest voorkomende vorm van domheid.”

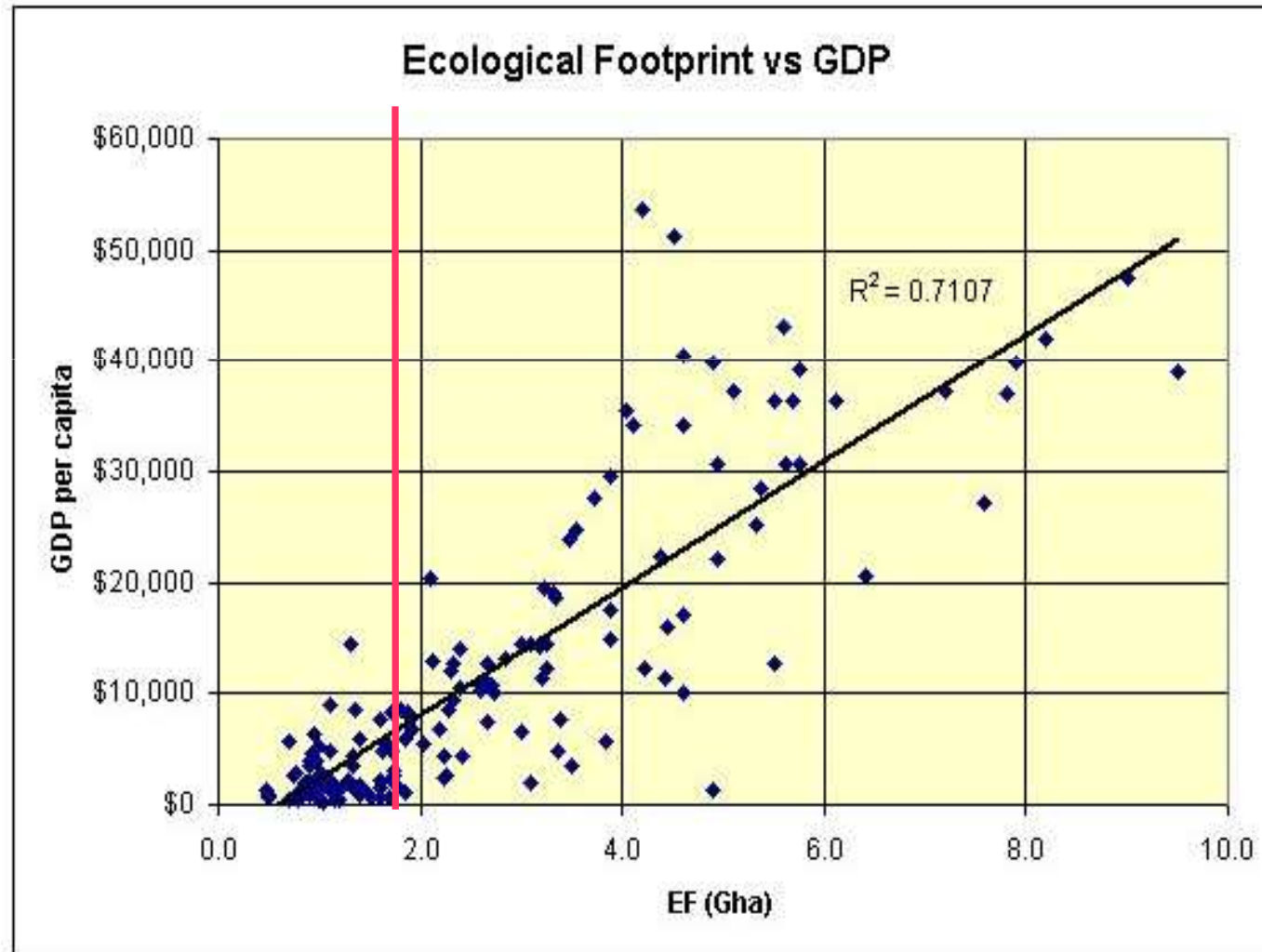
Friedrich Nietzsche (1844-1900)

Gevolg

September 2010: Kabinet wil €18 miljard
bezuinigen

Vermogen Carlos Slim stijgt in 2010 van \$53,5
miljard naar \$74 miljard: \$19,5 miljard

Ecologische Voetafdruk versus BBP

Vragen

Wordt al het geld uiteindelijk niet omgezet in productie/ consumptie?

Is onbeperkt geld scheppen in een beperkte wereld mogelijk?

Zijn er alternatieve geldsystemen?

Hoe doorbreken?

“The definition of insanity is doing the same thing over and over again and expecting different results.”

“We can't solve problems by using the same kind of thinking we used when we created them.”

Einstein (1879 – 1955)

Alternatieve Economie

Platform **Duurzame** en **Solidaire** Economie

Lou Keune

Alternatieve economie

Vorige keer: neoliberalisme en crisis

- Economische crisis: financieel, ecologisch, sociaal (niet besproken: politieke én culturele crisis)
- Grote urgentie
- Systemecrisis

Er is iets aan te doen: duurzame en solidaire economie

Duurzame en Solidaire Economie

- Uitgangspunten
- Doeleinden
- Economische alternatieven
- Directe belemmeringen
- Belemmerende systeemkenmerken
- The Great Transition
- Persoonlijke consequenties

Uitgangspunten

- Menswaarden en natuurwaarden primair
- Principe van duurzaamheid
- Principe van solidariteit
- Principe van “genoeg”
- Anders rekenen

Doeleinden

- In Nederland de ecologische voetafdruk met 2/3 naar beneden.
- Garantie bestaanszekerheid 40 % van de wereldbevolking tot \$ 2 pppd (kost Nederland ongeveer 4 % nationaal inkomen)
- Inkrimpen geldhoeveelheid met 75 %
- Democratisering van de economie

Economische alternatieven

- Eerlijke prijzen
- Bestaanszekerheid voor iedereen wereldwijd
- Duurzame energie en vermindering gebruik
- Overschakelen op materie-arme produkties en consumpties
- Regionalisering
- Herverdeling inkomens
- Monetaire sanering
- Fiscale sanering

Directe belemmeringen

- Regels vrijhandel (WTO, EU)
- Levensstijlen (auto weg?)
- Lobby anti-belastingen
- Lobby banken e.d.
- Groei-denken overheerst
- Korte termijn belangen burgers (bijvoorbeeld hogere prijzen, minder keuzevrijheid, verlies van banen in o.a. financiële sector)

Belemmerende systeemkenmerken

- Winstmaximalisatie
- Groeiverslaving
- Vrijhandel
- Concurrentie
- Privatisering van de winsten, vermaatschappelijking van de kosten
- Particuliere eigendom heilig
- Concentratie in steeds grotere en ondoorzichtiger ondernemingen; democratisch tekort
- Dominantie neoliberale denken

The Great Transition

Economische alternatieven?
of
Alternatieve economie?

Persoonlijke consequenties

- Principes nieuwe economie zelf in praktijk brengen
- Studeren
- Ontwikkel je overlevingsstrategie
- Organiseren
- Verbindt het persoonlijke met het politieke, en omgekeerd

Dank voor uw aandacht

Platform

Duurzame en **Solidaire** Economie

www.platformdse.org

info@platformdse.org